

ด่วน

ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/ ๑๗๐๑๑

ถึง เรือนจำ ทัณฑสถาน สถานกักขัง สถานกักกัน

ด้วยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงานคัดกรองวัณโรคในเรือนจำด้วยวิธีการเอกซเรย์ เพื่อให้ผู้ต้องขังป่วยวัณโรคได้เข้าสู่ระบบการรักษา และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในเรือนจำ โดยได้สนับสนุนงบประมาณลงพื้นที่ให้หน่วยบริการปฐมภูมิและสำนักงานป้องกันควบคุมโรคประสานการดำเนินงานโดยตรงกับเรือนจำ ทัณฑสถาน และสถานกักขัง เพื่อจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในการนี้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำดังกล่าว กรมราชทัณฑ์ขอทบทวนแนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ ตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๑๖๕๙๖ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) และให้กำชับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดต่อไป ทั้งนี้เมื่อดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวแล้วเสร็จให้เรือนจำฯ ทุกแห่งรายงานผลการดำเนินงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบตามแบบรายงานที่แนบมา (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

กองบริการทางการแพทย์
โทร/โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๓

ที่ ยธ ๐๗๐๘.๓/๑๖๕๗

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
๒๒๒ ถนนนนทบุรี ๑ ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง แจ้งแนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน สถานกักกันและสถานกักขัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมการบริการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ แผนงานสนับสนุนระบบบริการเอดส์ วัณโรค และผู้ติดเชื้อ ได้กำหนดกิจกรรม "การบริการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ" ซึ่งมีเป้าหมายในการคัดกรองผู้ต้องขังในเรือนจำทุกแห่ง ที่เป็นบุคคลสัญชาติไทย มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก และมีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือสิทธิว่าง โดยสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ ประกอบด้วย ๑) บริการคัดกรองโดยซักประวัติและสอบถามอาการ ๒) บริการถ่ายภาพรังสีทรวงอก ๓) บริการตรวจเสมหะหาเชื้อด้วยกล้องจุลทรรศน์ โดยขั้นตอนในการดำเนินงานคงเป็นไปตามแนวทางเร่งรัดค้นหาผู้ป่วยวัณโรคเชิงรุกในเรือนจำ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ประกาศโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันควบคุมวัณโรคในเรือนจำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กองบริการทางการแพทย์พิจารณาแล้ว จึงกำหนด "แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ" นี้ขึ้น โดยครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ๑) การจัดหาสถานที่สำหรับรองรับผู้ต้องขังที่ตรวจพบการติดเชื้อวัณโรคในเสมหะและ/หรืออยู่หว่างรอผลตรวจ X – ray เพื่อยืนยันการติดเชื้อ ๒) การจัดหาห้องแยกโรคสำหรับควบคุมตัวผู้ต้องขังป่วยวัณโรคระยะแพร่เชื้อ ๓) การนำตัวผู้ต้องขังป่วยติดเชื้อวัณโรคและ/หรือติดเชื้อเอชไอวี ออกพบแพทย์โรงพยาบาลภายนอก เพื่อพิจารณาเริ่มยารักษาวัณโรคและ/หรือยาต้านไวรัสเอชไอวี ตามรายละเอียดในสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปฏิคม วงษ์สุวรรณ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

กองบริการทางการแพทย์
โทร./ โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๓

แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ
การดำเนินกิจกรรมการคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรคในเรือนจำ

๑. เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องจัดให้มีสถานที่สำหรับรองรับผู้ต้องขังที่มีอาการสงสัยวัณโรค คือ ผู้ป่วยที่มีอาการหรืออาการแสดงที่เข้าได้กับวัณโรค ที่อยู่ในระหว่างรอผลการตรวจเสมหะเพื่อหาเชื้อวัณโรคหรือระหว่างรอผลการตรวจ X-ray ปอด ไว้เป็นการเฉพาะ แยกออกจากผู้ต้องขังทั่วไปจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นผู้ป่วยติดเชื้อวัณโรค

๒. สถานที่ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ ควรเป็นบริเวณที่ไม่อยู่ในจุดศูนย์กลางของแหล่งชุมชนที่มีเจ้าหน้าที่ หรือผู้ต้องขังทั่วไปอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก โดยต้องเป็นสถานที่ที่มีการกั้นขอบเขตและกำหนดการเข้าและออกจากบริเวณดังกล่าวอย่างชัดเจน ควรมีแสงแดดส่องถึง ไม่อับทึบ มีหน้าต่างหรือช่องลมเพื่อการระบายอากาศที่ดี หากจำเป็นต้องเพิ่มการระบายอากาศด้วยการติดตั้งพัดลม ควรเป็นพัดลมแบบติดผนังที่หันไปในทิศทางเดียว (ถ้าเป็นพัดลมโคจรอยู่แต่เดิม ต้องตั้งเป็นแบบไม่ส่าย) กรณีมีผู้ป่วยสงสัยวัณโรคอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ควรกำหนดให้ผู้ที่มีข้อบ่งชี้ของโรคค่อนข้างชัดเจนมากกว่าอยู่ในตำแหน่งปลายลมที่ใกล้กับช่องระบายอากาศออกให้มากที่สุด ดังนั้นกรณีเป็นห้องค่อนข้างอับทึบควรติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เพื่อเพิ่มอัตราการไหลออกของอากาศภายในห้องนั้นให้มากขึ้นด้วย

๓. กรณีผู้ต้องขังที่มีอาการสงสัยวัณโรคได้รับผลตรวจยืนยันพบเชื้อ (bacteriologically confirmed) B+ หรือได้รับการวินิจฉัยด้วยลักษณะทางคลินิก (clinically diagnosed) B แล้วนั้น ตามคำนิยาม (Up dated TB definitions) (เอกสารแนบท้าย) ถือเป็นผู้ป่วยวัณโรค (TB case) ดังนั้น ตามหลักปฏิบัติที่ต้องมีการนำตัวผู้ต้องขังป่วยวัณโรคดังกล่าวออกไปพบแพทย์โรงพยาบาลภายนอกเพื่อพิจารณาเริ่มยารักษาวัณโรคตามแผนการรักษา ให้เรือนจำสามารถดำเนินการได้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการอนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ.๒๕๕๙ ข้อ ๖ ถึง ข้อ ๙ ทั้งนี้ รวมถึงกรณีผู้ต้องขังที่ตรวจพบการติดเชื้อเอชไอวีร่วมกับวัณโรคหรือเฉพาะการติดเชื้อเอชไอวี ที่ต้องมีการนำตัวผู้ต้องขังดังกล่าวออกไปพบแพทย์โรงพยาบาลภายนอก เพื่อพิจารณาเริ่มยาต้านไวรัส (ARV)

๔. กรณีตรวจพบผู้ต้องขังป่วยวัณโรคในเรือนจำ ทั้งในแดนควบคุมผู้ต้องขังชายและแดนควบคุมผู้ต้องขังหญิง เรือนจำแห่งนั้นต้องจัดให้มีห้อง/บริเวณแยกโรควัณโรคสำหรับรองรับผู้ต้องขังป่วยวัณโรคระยะแพร่เชื้อ โดยให้แยกออกจากผู้ต้องขังทั่วไปและผู้ต้องขังป่วยโรคอื่นอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้จนกว่าจะพ้นระยะแพร่เชื้อหรือผลเสมหะเป็นปกติ

๕. สถานที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นห้อง/บริเวณแยกโรควัณโรคสำหรับรองรับผู้ต้องขังป่วยวัณโรคระยะแพร่เชื้อตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๓ ต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกและบริหารจัดการให้เป็นรูปธรรมในลักษณะเดียวกับรายละเอียดตามข้อที่ ๒

๖. เรือนจำต้องดูแลให้ผู้ต้องขังป่วยวัณโรคได้รับยารักษาวัณโรคตามแผนการรักษาอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องจนกว่าจะรักษาหาย โดยการควบคุมด้วยระบบกำกับการกินยาต่อหน้าแบบมีพี่เลี้ยง (DOT) ทั้งนี้โดยความร่วมมือในการควบคุมและกำกับระบบดังกล่าวจากเจ้าหน้าที่ในเรือนจำทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๗. กรณีผู้ต้องขังที่คนไทยสิทธิอื่น คนต่างด้าว คนต่างชาติ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ไม่สามารถจะสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานบริการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยวัณโรค ซึ่งประกอบด้วย การคัดกรองเบื้องต้น การเอ็กเรย์ปอดกับกลุ่มเสี่ยง การตรวจเสมหะในกรณีที่มีผลการเอ็กเรย์ปอดผิดปกติ ตลอดจนการรักษาพยาบาลได้ ดังนั้น ในกรณีตรวจพบผู้ต้องขังในกลุ่มนี้มีอาการสงสัยวัณโรค ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่งประสานขอรับความอนุเคราะห์ไม่เสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากโรงพยาบาลปฐมภูมิ แต่หากโรงพยาบาลฯ ยืนยันการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนั้นสามารถในกรณีตรวจพบผู้ป่วย

แบบรายงานผลการดำเนินงาน
กิจกรรมการคัดกรองวัณโรคในเรือนจำด้วยวิธีการเอกซเรย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงานคัดกรองวัณโรคด้วยการ X-ray ในผู้ต้องขัง

(1) ที่	(2) เรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักขัง	(3) วันที่จัดกิจกรรมฯ	(4) รวมระยะเวลา	(5) จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด ณ วันที่จัดกิจกรรม			(6) จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดที่ได้รับการ X-ray (คน)					(9) การจัดกิจกรรมคัดกรอง HIV ร่วมด้วย
							(7) จำแนกตามเพศ		(8) จำแนกตามสัญชาติ/สิทธิการรักษา			
				ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	คนไทย	คนรอพิสูจน์สิทธิ	คนต่างด้าว/ต่างชาติ	
												☐ ไม่มี ☐ มี จำนวน.....คน แบ่งเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลผลการตรวจคัดกรองและวินิจฉัยวัณโรคในผู้ต้องขัง

(1) จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการ X-ray (ตามข้อ 7) โดย.....		(2) จำนวน case ที่ส่งวินิจฉัยเพิ่มเติม (คน)		(3) จำนวนผู้ป่วยยืนยันวัณโรคปอด (คน)	(4) จำนวนผู้ป่วยวัณโรคปอดที่ได้รับการลงทะเบียนผู้ป่วยวัณโรค	(5) สรุปจำนวนผู้ต้องขังป่วยวัณโรคที่ได้รับการลงทะเบียนผู้ป่วยวัณโรคจำแนกตามสัญชาติ/สิทธิการรักษา (คน)		
		X-pert	AFB			คนไทย	คนรอพิสูจน์สิทธิ	คนต่างด้าว/ต่างชาติ
ชาย	คน							
หญิง	คน							
รวม	คน							

หมายเหตุ ตารางในข้อที่ 1-5 ให้ลงข้อมูลจำแนกตามเพศในลักษณะต่อเนื่องกัน

รพ. ที่รับลงทะเบียนผู้ป่วย (ระบุ) .....

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลการจัดกิจกรรมการคัดกรองวัณโรคด้วยการ X-ray ในเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

☐ ไม่มี ☐ มี

ที่	จำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมดที่ได้รับการ X-ray (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม

จำนวนผู้ป่วยสงสัยวัณโรคปอด ..... คน

จำนวนผู้ป่วยยืนยันวัณโรคปอด ..... คน

จำนวนผู้ป่วยยืนยันวัณโรคปอดที่ได้รับการลงทะเบียนผู้ป่วยวัณโรค ..... คน